Työterveyslaitos

Eduskunnan kunta- ja terveysjaosto

kaisa.iso-sipila@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö HE 123/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019, kuulemistilaisuus 11.10.2018

HE 123/2018 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2019

Teema: Terveyden edistäminen; toimenpiteet ja resurssien riittävyys

1. Työterveyshuolto on alihyödynnetty voimavara terveyden edistämisessä

Työterveyshuolto jää terveyden edistämisessä usein alihyödynnetyksi palvelujärjestelmän toimijatahoksi. Työterveyshuollon osaaminen tuottaa merkittävää lisäarvoa (työn ja terveyden yhteyden ymmärtämisessä) työikäisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Työterveyshuolto tulee integroida maakuntatasolla työikäisten hyte-työhön ja myös sote-hyte-henkilöstön täydennyskoulutukseen työn ja terveyden yhteyden ymmärryksen lisäämiseksi.

2. Myös työikäisten keskuudessa on terveyden eriarvoisuutta, jota on kavennettava: mikroyritykset ja työttömät

Eriarvoisuuden vähentämisessä jää usein huomioitta, että myös työllisten keskuudessa on terveyden eriarvoisuutta. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota mikroyritysten (alle 10 henkilöä työllistävät yritykset) yrittäjien ja työntekijöiden, mukaan lukien yksinyrittäjien, terveyden ja toimintakyvyn edistämisestä. Mikroyritysten yrittäjistä vain noin 30-40 % on järjestänyt itselleen työterveyshuollon, niissä ei ole työsuojeluorganisaatiota, eikä HR-osastoa, jotka isoissa yrityksissä edistävät toimillaan terveyttä työpaikalla. Mikroyritykset ovat tärkeitä Suomen talouden ja työllisyyden kannalta.

Ammattiryhmien ja sosiaaliluokkien välisten terveyserojen kaventamisessa keskeistä on huomioida kohtaamisongelma, joka jättää syrjään etenkin työttömät. Työn vaatimukset ja vaikutukset on tärkeää ottaa työttömien terveyden ja toimintakyvyn edistämisessä huomioon (esim. työtön rakennustyöntekijä tai tarjoilija). Kansanterveysongelmien ehkäisy ei yksin riitä. Samalla, kun vahvistetaan esimerkiksi työttömän rakennusmiehen toimintakykyä työn vaatimusten ja vaikutusten näkökulmasta, jotta voi työllistyä ja pystyy tekemään ammattia vastaavaa työtä, hoidetaan myös esim. Tyypin 2 diabeteksen ehkäisy tai sydän ja verisuonisarauksien ehkäisy. Mutta pelkkä sairauksien ehkäisy ei takaa toimintakykyä työn vaatimusten näkökulmasta, eikä siten työllistymistä tai työssä pysymistä.

3. Työpaikkojen roolia terveyden edistämisessä on vahvistettava

Terveyden edistämisessä työikäisten osalta on tärkeää edistää työn vaatimaa toimintakykyä ja työstä palautumista. Tämä todennäköisesti kiinnostaa myös työnantajia. Työpaikoilla on paljon potentiaalia

terveyden edistämiseen. Osa rahoista on tärkeää suunnata työpaikoilla tehtävään terveyden edistämistyöhön ja tutkimukseen. Tämän toiminnan tueksi on tulossa syksyn 2018 aikana Työterveyslaitoksen johtaman, Strategisen tutkimuksen neuvoston, Suomen Akatemian rahoittaman Promo@Work -hankkeen tuottamat Terveyden edistämisen suositukset työpaikoille, joille on laaja yhteiskunnallinen tuki (ks https://www.ttl.fi/tutkimushanke/promo-at-work/). Työpaikkojen terveyden edistämisen suunnitelmat on tärkeää saada osaksi työterveyshuollon toimintasuunnitelmaa tai työsuojelun toimintaohjelmaa tai muuta työhyvinvointiohjelmaa, jolloin toimintaa tukee sen sijoittuminen työpaikan rakenteisiin ja liittyminen työpaikan vuosikellotoimintaan. Levittämistyöhön tarvitaan vielä lisäresursseja.

Suositukset räätälöidään mikroyrityksiin, joita on Suomen yrityksistä valtaosa eli 95%. Tämä tukee myös juuri julkaistun yli hallituskausien ulottuvan TEM:n julkaiseman Uudistuva työ ja yrittäjyys – visioista toteutukseen yrittäjästrategian (https://tem.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-327-340-5) kohdan 2. Yrittäjien työkyky ja jaksaminen toteutumista. Mikroyritysten työpaikkaterveyden edistämisestä ei löydy kansainvälisesti tutkimusta ja esim. työhyvinvointiin liittyvät tutkimukset ovat huonolaatuisia (lähinnä poikkileikkausselvityksiä), siten paitsi toimintaan myös vaikuttavien toimenpiteiden kehittämiseen ja arviointiin tutkimuksen keinoin on tarpeen suunnata rahoitusta.

Koivula Antti
pääjohtaja

Husman Päivi
johtaja